

A TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉGEK MÉRÉSE

FŐBB MUTATÓK

A regionális GDP adatok minősége alapvetően 3 tényezőtől függ:

- az alkalmazott számítási módszertől
 - a felhasznált adatok minőségétől
 - a vizsgált területi egység nagyságától.
- 1. GDP (Gross Domestic Product)
 - 2. GRP (Gross Regional Product)
 - 3. GPI (Genuine Progress Indicator)
 - 4. HDI (Human Development Index)
 - 5. HPI (Human Poverty Index)

SZÁMÍTÁSI JELLEMZŐK

- A GDP *kitüntetett helyet foglal el a gazdasági* statisztikai mutatószámok között
- Országok fejlettségének összehasonlítására már régen használják a GDP-t, de a régiókra csak az utóbbi években
- Nem egyedüli mutató, de azért lett kulcsfontosságú, mert az *EU támogatási rendszerében kitüntetett értékmutatóként használják*
- Viszonylag megbízható regionális GDP csak becslési eljárások közbeiktatásával, és viszonylag nagy területi egységekre határozható meg

Member States	GDP 2009 millions of euro	Population in millions EU	GDP (PPP) per capita 2009 euro	GDP (Nominal) per capita 2009 euro	GDP (PPP) per capita 2009 perc. of EU27	Eurozone yes/no
European Union	11,808,717	500	23,600	23,600	100.0%	
Germany	2,409,100	82.3	27,300	29,300	116.2%	yes
France	1,907,145	63.8	25,300	29,600	107.3%	yes
United Kingdom	1,566,741	60.9	27,400	25,300	117.0%	no
Italy	1,520,870	60.1	24,000	25,200	101.6%	yes
Spain	1,051,151	44.8	24,500	22,900	103.0%	yes
Netherlands	570,208	16.4	30,700	34,600	129.8%	yes
Belgium	337,284	10.6	27,200	31,400	114.9%	yes
Poland	310,075	38.2	14,300	8,100	61%	no
Sweden	292,680	9.1	28,400	31,300	120.3%	no
Austria	277,074	8.3	28,800	32,800	124.0%	yes
Greece	237,494(p)	11.2	21,900(p)	20,700(p)	95%	yes
Denmark	222,893	5.5	27,700	40,400	117.3%	no
Finland	170,971	5.3	26,100	32,100	110.4%	yes
Portugal	167,633	10.6	18,500	15,800	78.3%	yes
Ireland	163,543	4.4	30,200	35,700	131.0%	yes
Czech Republic	137,246	10.3	18,900	13,100	80.4%	no
Romania	115,869	21.5	10,700	5,400	45%	no
Hungary	93,086	10.0	14,800	9,300	63.0%	no

A GDP KRITIKÁJA I.

1. A legnagyobb tétel, amivel a GDP nem számol, az a háztartáson belüli munkavégzés (gyermekfelügyelet, idősök gondozása, háztáji gazdálkodás, önerős házépítés stb.)

2. A GDP hasonlóképpen nem tükrözi a háztartások közötti munka- és termékcseréket.

3. A GDP nem tudja figyelembe venni, hogy az általa kifejezett javak és szolgáltatások az emberek különböző igényeit különböző körülmények között, különböző mértékben elégítik ki.

4. A GDP-értékek országok közötti összehasonlításához az USD-ban kifejezett értékeket használják. A valutaárfolyamok bizonytalansága és fluktuációja miatt azonban ez igen félrevezető lehet.

5. A GDP egyáltalán nem számolja el azt a számtalan életsegítő szolgáltatást, amit a természeti ökoszisztémák ingyen nyújtanak az embereknek.

6. A GDP nem tükrözi az emberek számára rendelkezésre álló szabadidő értékét.

7. Végezetül a GDP nem számol a pénz csökkenő határhátrahatásával.

MENNYIRE MEGBÍZHATÓK TEHÁT A REGIONÁLIS ADATOK?

Az országos hatókörű és a több-régiós gazdasági szervezeteknél alkalmazott becslések, valamint az adatgyűjtések területi korlátai miatt az adatok minősége rosszabb, mint az országos mutatóé.

A torzítás mértéke annál nagyobb, minél kevésbé sikerült érvényesíteni az adatgyűjtésekben a települési szintű megfigyelés elvét.

AZ ENSZ ÁLTAL ALKALMAZOTT MUTATÓK

1) HDI (Human Development Index)

- Egy pakisztáni közgazdász fejlesztette ki 1990-ben
- Az ENSZ 1993. óta alkalmazza éves jelentéseiben
- Összetevői:
 - születéskor várható élettartam
 - oktatásban megszerzett tudás (2/3 súllyal az írástudó felnőttek aránya, 1/3 súllyal az alap-, középfokú-, és felsőfokú oktatásban résztvevők aránya)
 - vásárlóerőparitások 1 főre jutó GDP (USD)

2) HPI (HUMAN POVERTY INDEX)

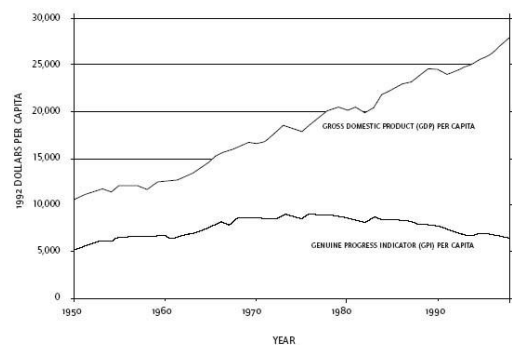
Fejlődő országokra alkalmazzák

Összetevői:

- alapvető létszükséglet elérése, alultápláltság átlaga
- korai halálozás (valószínű, hogy nem éri el a 40 évet)
- az olvasás és kommunikáció világából való kirekesztettség (írástudatlan felnőttek aránya)

3) GPI (GENUINE PROGRESS INDICATOR)

- több, mint 20 gazdasági tényezőt vesz számításba, amit a GDP nem
- figyelembe veszi az önkéntes munkát, szennyezés okozta jóléti veszteségeket, a magas bűnözési arányt
- míg a GDP-ről azt halljuk, hogy folyamatosan nő, addig a GPI folyamatosan csökkenő tendenciát mutat!!!

A TERÜLETI KÜLÖNBSÉGEK MÉRÉSÉRE ALKALMAS EGYÉB MÓDSZEREK

o Éltető-Frigyes-féle duálmutató

(a megfigyelési egységeket 2 csoportra osztja jövedelem szempontjából: az átlagnál magasabb és alacsonyabb fejlettségű csoportokra, a hányadosukkal méri az egyenlőtlenségeket)

értéke akkor =1, ha nincsenek területi különbségek,

o Hoover-mutató

(mekkora az eltérés a két változó térbeli eloszlása között, pl. a jövedelem mekkora hányadát kell átcsoportosítani ahhoz, hogy az eloszlás megegyezzen pl. a népesség eloszlásával) – azt mutatja meg, hogy mekkora összegre (a GDP mekkora részére) lenne szükség a teljes kiegyenlítés elérésére

AZ EU RÉGIÓINAK DUÁL MUTATÓI 1999-2005

Év	1 főre jutó GDP az EU15 átlagában (%)		Duálmutató	
	legmagasabb	legalacsonyabb		
1999	Inner London (UK) 242	Réunion (F) 51	4,74	213 régió
2000	Inner London (UK) 241	Iperios (EL) 47	5,12	213 régió
2001	Inner London (UK) 278,96	Guyane (FR) 47,89	5,82	213 régió
	1 főre jutó GDP az EU25 átlagában (%)			
2002	Inner London (UK) 315	Lubelskie (PL) 32	9,84	254 régió
2003	Inner London (UK) 278	Lubelskie (PL) 33	8,42	254 régió
	1 főre jutó GDP az EU27 átlagában (%)			
2004	Inner London (UK) 303	Nord-Est (RO) 24	12,62	268 régió
2005	Inner London (UK) 303	Nord-Est (RO) 24	12,62	268 régió

Duálmutató 1986-ban (185-37): 5;

1996-ban (192-40): 4,8

MAGYARORSZÁG DUÁL MUTATÓI AZ 1 FŐRE JUTÓ GDP ALAPJÁN 1996-2001

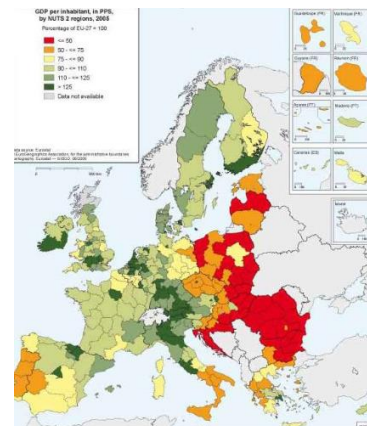
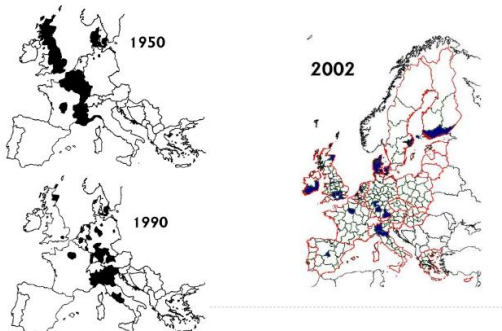
Az EU 15-ök átlagához viszonyítva (%)	1996		2001		
	1996	2001	1996	2001	
Budapest	86	108	185	204	max
Gy-M-S	52	63	110	120	
Kö-Mo	68	84	147	158	
Nógrád	27	30	57	56	min
É-Mo	32	35	69	66	
Duálmutató					
Bp-Megye	3,18	3,6	3,24	3,64	
Megye-Megye	1,92	2,1	1,92	2,14	
Régió-Régió	2,12	2,4	2,13	2,39	

FOLYT.

o Súlyozott relatív szórás

(Valamennyi régió adatait figyelembe veszi. Az egy főre jutó jövedelmek súlyozott relatív szórása = egyes régiók adatainak (yi) az átlagtól (y) való eltérése négyzetének a népesség számával (fi) való súlyozás utáni összege. Azaz: megmutatja, hogy a régiók az átlagtól milyen átlagos távolságra helyezkednek el.)

Nyugat-Európa legfejlettebb régióinak földrajzi elhelyezkedése 1950-ben, 1990-ben (HORVÁTH 1998) és 2002-ben (saját szerkesztés)

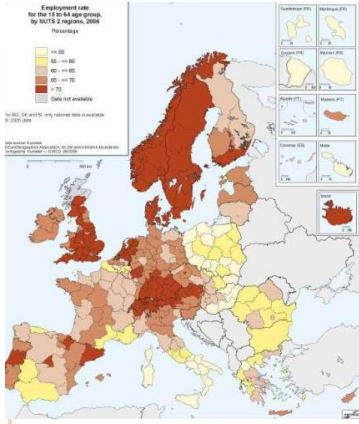
1 főre jutó GDP az EU27-ek átlagának %-ában (2005)

Legmagasabb 1 főre jutó GDP-jű régió (2005): Inner-London, 303%

Legalacsonyabb 1 főre jutó GDP-jű régió: Nord-Est (RO), 24%

Legmagasabb GDP részesedés (2002): 4,25% Ile de France

Legalacsonyabb GDP részesedés: 0,01% ALAND (FIN)

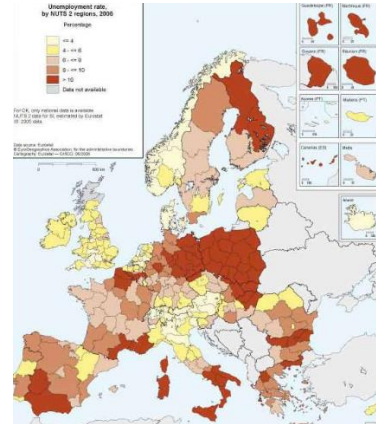

Foglalkoztatottak aránya az aktív lakosság körében

Legmagasabb foglalkoztatás:
Stockholm - 72,7%

Legalacsonyabb foglalkoztatás:
Sicília - 34%

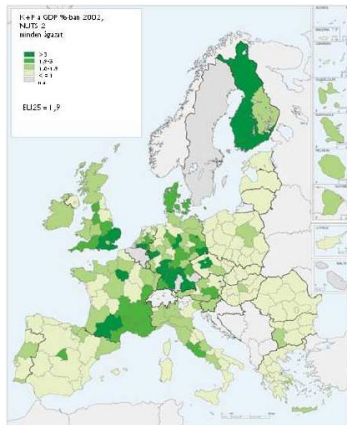
Lisszaboni stratégia szerint 2010-re 70%

Munkanélküliségi ráta (2006)

Legmagasabb munkanélküliségi ráta: 29,3% Réunion (FR)

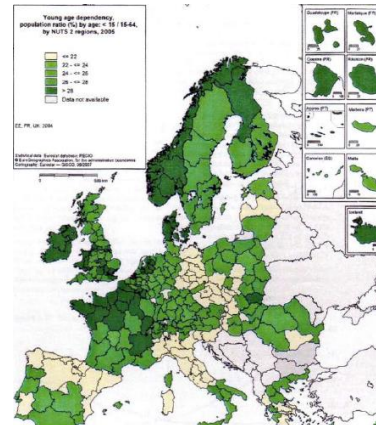
Legalacsonyabb munkanélküliségi ráta:
2,0% Tirol (AT)

K+F ráfordítás a GDP %-ában

Lisszaboni stratégia szerint 2010-re 3%

47 régióban kisebb, mint 0,5%

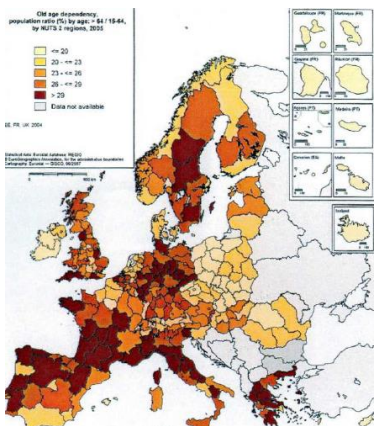
Demográfiai jellemzők, 2006

-Az elmúlt 4,5 évtized során a lakosság 400 millióra nőtt, de az összetétel megváltozott

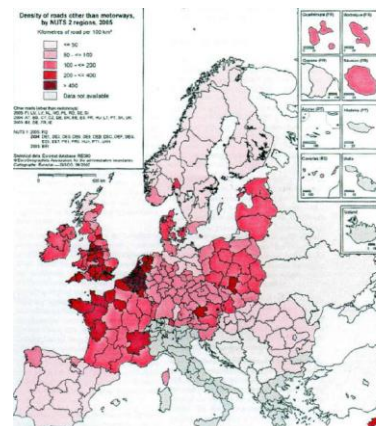
-ÉK-en, K-en csökkent a népesség (legérintettebb területek: DE, PL, CZ, SK, HU, RO, EST, LV, LT, SE, FIN)

-2000 óta több haláleset mint születés

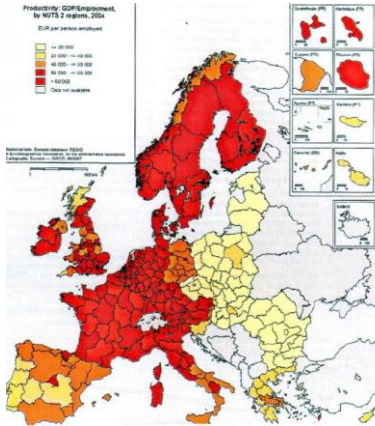
-1 anyára 2,5 gyermek (1960-as évek), 1,5 gyermek (1993)

Az idősektől való függőség várhatóan megduplázódik az elkövetkezendő 50 évben, azaz 1 aktív lakosnak kétszer annyi nyugdíjast kell ellátnia.

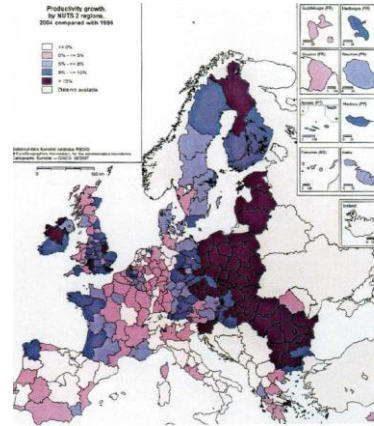

Autópályán kívüli úthálózat sűrűsége 2005-ben

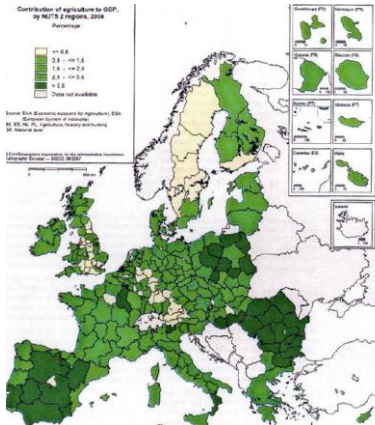
1 foglalkoztatottra jutó termelékenység, 2004

- jelentős különbségek Kö-Eu és az új tagállamok között
- 80.000 EUR feletti érték Luxemburg, Párizs, Brüsszel
- 10.000 EUR alatt Bulgária és Románia (kiv. Bukarest)
- 20.000 EUR alatt a 10 új tagállam (kiv. CY, ML, SL, Prága, Közép-Mo, Mazowieckie)

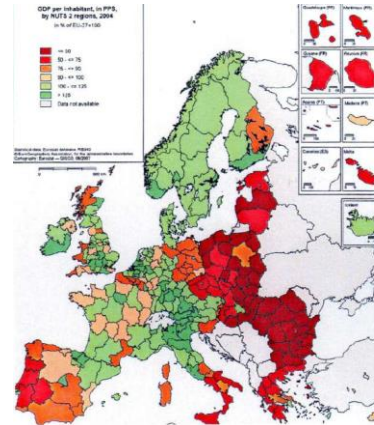
Termelékenység növekedés 1999-2004

- Az egyes ágazatokban más-más növekedési érték
- A kohézióknak köszönhetően az alacsonyabb termelékenységű régiók jobban nőttek, mint a magasabb termelékenységűek
- Az ipar és a szolgáltatás termelékenysége határozott K-Ny-i megosztottságot mutat

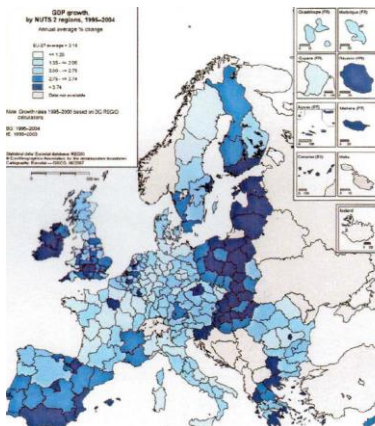
A mezőgazdaság GDP-hez való hozzájárulása 2004-ben

- Az EU átlag 2%
- K-en és D-en fontosabb a szerepe
- Minden régióban 5,8% feletti arány
- A top 10 régió mindegyike Romániában és Bulgáriában volt
- Termelékenységi különbségek

1 főre jutó GDP PPS, 2004

- Nagy regionális eltérések
- A top 10% régió értéke 5-ször nagyobb, mint a leggyengébb 10%-é
- EU15-ben 3-szoros volt az eltérés
- EU25-ben 4-szeres
- Az új régiók GDP-je sok esetben kisebb mint 50%

GDP növekedés 1995-2004

- Nagy növekedés az EU magterületén kívül is (pentagon: London-Párizs-Milánó-München-Hamburg)
- Különösen nagy növekedés: Írország, a balti államok (éves átlagos GDP növekedés több mint 6%, így a 10 év alatt összesen 70%-kal nőtt a GDP)

KÖSZÖNÖM A MEGTISZTELŐ FIGYELMET!

